

UČITELJSKI TOVARISŔ.

List za šolo in dom.

Izhaja v 1. in 15. dan vsakega meseca ter stoji za vse leto 3 gold., a za pol leta 1 gold. 50 kr. Spise in dopise vzprejema uredništvo, naročnino in oznanila pa Milic-eva tiskarna v Ljubljani.

Štev. 6.

V Ljubljani, 15. marcija 1889. l.

XXIX. leto.

O rabi učnih knjig.

„Srednja pot — zlata pot“.

To ni lahko vprašanje, katere učne knjige naj učitelj v šoli rabi. Veliko prepira imajo nemški učitelji v tej zadevi, čeravno nimajo s poukom v drugem jeziku nič opraviti. Raznega mnënja so zavoljo tega, ker imajo jako veliko šolskih knjig na izbiro. Slovenski učitelji nimamo teh sitnosti ravno, a pridružijo se nam druge. Ena je ta, ko imamo še malo razvito šolstvo, drugo pa, ker imamo opraviti z dvema jezikoma, katerima so meje v šoli še manj določene, kakor v javnem življenji. Kako bodemo to vprašanje najlože rešili? Kaj pozitivnega je težko povedati. Poskusimo to vprašanje z negativnega stališča rešiti. Recimo torej: Katerih knjig ne sme učitelj v šolo vpeljati? 1. Tistih ne, katere niso od naučnega ministerstva odobrene. Leto za letom priobči se v „Verordnungsblattu“ naučnega ministerstva zapisnik potrjenih knjig za vse (nemške, slovenske, laške itd.) ljudske in meščanske šole. Ali pa pride ta zapisnik tudi v roko šolskim vodstvom, to je drugo vprašanje. Izmed teh odobrenih knjig naj okrajne učiteljske konferencije za svoj okraj izberejo primerne knjige, kar lahko vsako leto storé. Ali to se vselej ne zgodi; in če se zgodi, izberejo se večkrat (na Štajerskem, Koroškem) tudi nemške knjige, ki so za nemške šole odobrene, še za slovenske šole. Takim sklepom se je pa večkrat težko protiviti, ko dobimo hitro v odgovor: Naše šole niso čisto slovenske, marveč utrakvistične. Zato se užé na Štajerskem večkrat pripetí, da imajo tro- in večrazrednice v rabi čisto nemške „Sprachbuch“-e in čisto nemške „Lesebuch“-e. Pa kaj si bodemo temu toliko čudili; vsaj se je pred leti na Štajerskem pripetilo, da je šolski nadzornik, ki je sam slovenska berila spisoval, učiteljem pri konferenciji nemška berila priporočeval.

Pa kaj bodem tožil o teh nepravilnostih, katerih učitelji odpraviti ne moremo kar tako lahko. Če tudi učitelja peče, ko mora učencem, revnim kmetskimi dečkom, priporočati (na željo, izraženo po šolskem nadzorniku), da si poleg slovenskih kupijo še nekaj nemških knjig, pomaga si le težko iz te zadrege.

Zavoljo tega hočem to vprašanje razpravljati za one šole, kjer ima učitelj v zadevi šolskih knjig več svobode. Če je užé okrajna učiteljska konferencija določila knjige za ves okraj, za posamezne šole tega menda ni storila. Vsak šolski voditelj ima tû nekaj svobodne roke. Voditelj enorazrednice — da začnemo z negativnim stavkom — ne bode si izbral toliko knjig, kolikor jih rabijo na dobro urejenih trirazrednicah? Mogoče je, iste knjige vpeljati, če ima celodnevni pouk, če je dobro obiskovanje in če je sam učitelj

vri, vnet šolnik. Druge enorazrednice naj nikar otrokom toliko knjig ne vsiljujejo; knjige so drage, stariši ubožni, in toliko tvarine ni mogoče prebaviti in premeti. Dobro urejene dvorazrednice imajo skoro lahko tiste knjige, kakor na čveterozrednicah; trirazrednice se sevéda približujejo v vsem čveterorazrednicam, torej tudi gledé rabe učnih knjig. Pri vseh šolah je zastran vpeljevanja knjig merodajno šolsko obiskovanje, mislim namreč na šestletno ali osemletno šolsko dōbo.

Na Štajerskem n. pr. je načelo osemletna dōba, na Kranjskem je načelo le šestletna dōba. Zato si lahko razložimo, zakaj je na Štajerskem mogoče, v četrtem razredu prebaviti „Četrto Berilo“ in „Peto računico“, in zakaj bode na Kranjskem dosta težje veliko iz teh knjig vzeti v 4. razredu. Kjer imajo na Kranjskem v 2. razredu „Razinger-Žumerjevo“ Prvo Berilo, ondi ni misliti, da bi se dospelo še do „Četrtega Berila“. Ali je na teh šolah mogoče, da bi se veliko vzelo iz „Pete računice“, ne, da bi temeljitost pri „Četrta računici“ trpela, je tudi težko razsoditi. Takisto veljá o sedanjih nemških slovnica. Po prejšnjih načrtih prelela se je „Prva nemška slovnica“ v drugem razredu; „Tretja“ s svojo težko tvarino se je rabila v 3. razredu, a nikakor ne dobro prelela — in vendar je v 4. razredu sploh v rabi „Tretja nemška slovnica“, ki je brez berilnih vaj. Če so potlej učenci še posebej nemško berilo kupili, bila je to dvojna potrata. Dokončala in dobro prelela naj bi se bila rajše „Druga nemška slovnica“. Kaj pa s knjigami za slovensko slovnico? Slovniške vaje so v dodatku pri berilih. Ali se ne bode rabila Končnikova slovenska slovnica? V 4. razredu bi bilo nekoliko opravičena posebna knjiga za slovensko slovnico, a Končnikova je na mnogih mestih pretežka, preobširna in predraga. V 4. razredu bi dobro služila le Praprotnikova „Slovenska slovnica“. Končnikova se pa uspešno rabi v 5., 6. in 7. razredu ljudske ali v 1., 2. in 3. razredu meščanske šole; za vse te stopinje ima dosta gradiva. Kako so naše knjige za nižje razrede pretežke, naj svedoči to, da so na neki šoli pripoznali, da je Janežič-Šketov „Cvetnik“ (I. del), navadno namenjen za 1. razred srednjih šol, loži od „Četrtega Berila“, katero se pozneje učencem v roke dá. Drug slučaj, kako so n. pr. nekateri praktični veroučitelji o težkosti katekizma prepričani, je ta, da rabi katehet na neki šoli skozi 4 letnike (2., 3., 4. in 5. razred) po vrsti za krščanski nauk eno in isto knjigo.

Če se tudi tej navadi dá ugovarjati nekoliko, a vendar se bode pritrđilo, da ne kaže, otrokom dajati preveč težkih in preveliko knjig. Tudi tukaj naj velja: „Srednja pot — zlata pot.“ Radi bi spregovorili še o knjigah na slovenskih petero- in šesterorazrednicah, a takih šol Slovenci drugod nimamo, kakor v Ljubljani. Zato naj bi pa kateri Ljubljanskih tovarišev o tem besedo sprožil.

I. L.

Domača vzgoja.

Piše Jakob Dimnik.

(Dalje.)

Tudi sluh se ne sme zanemarjati, ampak vaditi ga je treba, da razločuje glasove. Otrokom se mora vzbuditi posluš za glasove in glasbo s tem, da jih vadimo v petji itd. Silno šumenje, hud pok, zlasti prav blizo, škoduje posluhu.

Zeló važna na človeškem telesu je tudi koža, ker nam je tipalo. Polt pa je zeló imeniten gledé našega zdravja zaradi tega, ker po nji život iztrebljá neporabne snovi; zato mora človek kožo imeti vedno čisto, snažno in se je treba prav pridno umivati. Ako bi kdo tega ne storil, zamaže si znojine luknjice, in polt ne more iztrebiti, kar je zdravju na kvar.